

Signalizácia v ochrane rastlín – 7/2020

Morenie osiva cukrovej repy

V minulosti bolo v Slovenskej republike na morenie osiva cukrovej repy povolených šesť prípravkov (Force 20 CS, Gaucho 70 WS, Janus 180 FS, Cruiser 70 WS, Poncho 600 FS a Poncho Beta 453 FS), z toho päť z nich (Gaucho 70 WS, Janus 180 FS, Cruiser 70 WS, Poncho 600 FS a Poncho Beta 453 FS) na báze neonikotinoïdov, ktoré z dôvodu obmedzení uvedených v príslušných vykonávacích nariadeniach Európskej komisie majú zrušenú autorizáciu.

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR povoľuje v termíne **od 1. marca do 28. júna 2020** použitie osiva cukrovej repy namorenej prípravkom na ochranu rastlín **Cruiser 600 FS** s účinnou látkou thiamethoxam z dôvodu ochrany proti atomárii repovej, skočke repovej, voške broskyňovej a voške makovej. Účinná látka thiamethoxam patrí tiež medzi neonikotinoïdy. Má širokospektrálny insekticídny účinok s reziduálnym pôsobením. Má systémový účinok cez koreňový systém. Pôsobí kontaktne, aj ako požerový jed. Pôsobí na nervový systém hmyzu. Thiamethoxam je účinný proti pôdnym živočíšnym škodcom a škodcom, ktorí v skorom štádiu po vzídení ničia mladé rastliny cicaním a požieraním. Z pôdných škodcov repy je účinný proti drôtovcom, atomárii, larvám rýhovca repového. Kontroluje aj listových škodcov repy – vošku makovú a broskyňovú, skočku repovú, kvetárku repovú a imága rýhovca repového.

Na morenie osiva kŕmnej repy a repy cviklovej nie sú povolené žiadne moridlá.

Spálu repy vyvolávajú huby *Pythium debarianum*, *Aphanomyces laevis*, *Rhizoctonia*, *Fusarium*, *Phoma*, *Alternaria* a celý komplex iných patogénov pretrvávajúcich v pôde a na zvyškoch napadnutých rastlín. Typickým prejavom napadnutia je zaškrcovanie hypokotylu vzchádzajúcich rastlín a tým vädnutie listov až odumretie celej rastliny podobné spáleniu. V období vzchádzania sú rastliny repy najviac ohrozené pôdnymi patogénmi, po vytvorení pravých listov nebezpečenstvo spály obyčajne končí. Najväčší vplyv na jej prepuknutie má nevhodná štruktúra pôdy, prísušok aj pH. Tieto faktory treba zlepšiť v prvom rade, čo nie je vplyvom klimatických podmienok vždy možné a vtedy zostáva poistkou ochrany vzchádzajúcich rastlín morenie osiva cukrovej aj kŕmnej repy proti hubovým chorobám vyvolávajúcim spálu repy. Konkrétne proti spále repy je na menej významné použitie povolený na suché morenie a obalovanie osiva biologický prípravok s obsahom oospór *Pythium oligandrum* Drechsler s obchodným názvom **Polyversum**.

Podobné príznaky ako spála má napadnutie repy chrobákmi **atomárie repovej** *Atomaria linearis*. Veľkosť imág je asi 1,2 mm. Na vzchádzajúcej repe sa živia vyhrýzaním hypokotylu, prípadne požerom koreňov. Koreňkami buliev sa živia aj vyliahnuté larvičky. Po zakuklení sa liahnu nové chrobáky koncom leta, prezimujú a na jar nalietaťajú na porasty repy. Preventívnou ochranou pred napadnutím je včasný výsev, dodržanie osevného postupu a vzdialenosti parciel s repou. Autorizované je len morenie tefluthrinom v prípravku **Force 20 CS**. Je to moridlo obsahujúce účinnú látku - syntetický pyrethroid tefluthrin. Hmyz usmrčuje ako dotykový a požerový jed. Pyrethroidy účinkujú na sodíkovom kanály v nervovom systéme hmyzu, kde narušujú prenos elektrických impulzov v nervovej bunke. Na výnimku je povolené moridlo **Cruiser 600 FS**.

Skočky sú bežnými škodcami vzchádzajúcich rastlín. Škodí obžieraním lístkov mladých rastlín typickým dierkovaním. Ich početnosť býva taká obrovská, že dokážu úplne zožrať vzchádzajúce porasty, hoci sú to veľmi malé 1,5-2 mm dlhé chrobáky. Jediný spôsob

ako predísť poškodeniu repy zostal postrek porastov. Moridlá s obsahom neonikotínoidov boli zakázané. Moridlo Force 20 CS nie je na skočky autorizované, ale vykazuje dobrý účinok tiež na skočky. Na výnimku je povolené moridlo **Cruiser 600 FS**.

Voška maková *Aphis fabae* a **voška broskyňová** *Myzus persicae* cicajú v srdiečkach repy na mladých listoch, čím sa listy stáčajú a zakrpatievajú. Ich nebezpečenstvo je aj v prenášaní vírusov spôsobujúcich žltáčku alebo mozaiku repy. **Vírusová žltáčka repy** *Beet yellows virus* sa prejavuje na mladých rastlinách presvetlením a vystúpením žilnatiny, ktorá neskôr celkom zožltne. Postupne aj pletivo listov medzi žilnatinou žltne až do takého štádia že celé rastliny repy majú zlatožlté sfarbenie. Na listoch sa môžu tvoriť hnedé až purpurové nekrotické škvrnky. Pletivo pozdĺž žilnatiny však zostáva zelené. Tento znak je jasným dôkazom že nejde o poruchu výživy. Príznaky mozaiky sú najviditeľnejšie na najstarších listoch a pridáva sa k nim aj napadnutie hubovými chorobami: múčnatka, černe, až postupne odumierajú.

Vírusová mozaika repy *Beet mosaic virus* sa začína prejavovať na žilnatine mladých srdiečkových listov, ktorá je svetlejšej farby. Postupne sa mozaika šíri okolo žilnatiny v podobe svetlých škvŕn s ostro ohraničeným okrajom. Môžu sa podobať na chlorotické krúžky so zeleným stredom. Škodlivosť ochorenia spočíva v spomalení rastu repy. Teplota nad 20° C potláča príznaky mozaiky. Na výnimku je povolené moridlo **Cruiser 600 FS**.

Drôtovec - larvy kováčikov *Elateridae* nepoškodzujú len vzchádzajúce rastliny požieraním korenkov, ale zavrtávajú sa aj do väčších buliev a spôsobujú ich hnilobu. Autorizovaný je tefluthrin v moridle **Force 20 CS**.

Kvetárka repová *Pegomia hyoscyami* je mucha, ktorá kladie vajíčka na spodnú stranu listov. Larvy sa vžierajú do listu a poškodzujú veľkú časť listovej čepele. Dorastené larvy padajú na pôdu, kde sa kuklia. Dospelé muchy neškodia. Pre celý ich vývoj je vyhovujúce chladné a vlhké počasie. Najväčšie škody môžu spôsobiť do fázy 6 listov repy. Na morenie nie sú povolené žiadne prípravky, zostáva ošetrovanie na list.

Hraboš poľný, hraboš močiarny, hrdziak lesný

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR povoľuje v termíne **od 5. februára do 3. júna 2020** použitie prípravku na ochranu rastlín **Ratron GW** s účinnou látkou fosfid zinočnatý proti hrabošovi poľnému, hrabošovi močiarnemu a hrdziakovi lesnému.

Použitie prípravku **Stutox II** zostáva platné podľa etikety.

V Topoľčanoch, 13.2.2020

Ing. Alena Škuciová
ÚKSÚP – OKOR Topoľčany